

IGOR TORKAR, ZLATOUSTOVA PRATIKA

Zlatoustova pratika* po vsem videzu (prebranem) ne potrebuje kritike. Čemu neki: da bi ugotavljali avtorjevo zmoto-ne, njegovo predrznost-ne, nevednost-ne... Bržkone so satira, epigram, aforizem, posodobljen ljudski pregovor, kolednica, humoreska in horoskop, kar vse je avtor zbral v knjigo, sami po sebi zadostni pričevalec o slabih (in dobrih) lastnostih našega človeka in družbe, v kateri živi (in dela). Kot kakšen medikament, ki bolnemu lahko koristi (pa tudi škodi) in ga ozdravi (ali pogubi).

Igor Torkar si je v pogumno pero natočil dobršno mero zdravilnega črnila, ne da bi bil z njim škrt in zbirčen, raje radodaren, kot cepilne akcije ob kaki komaj začetni epidemiji. Satira zdravi bolezen; bolni pa se človek ne sramuje; če pride, greš k zdravniku. Tak zdravnik je (za nekatere bolni) satirik. Pri nas jih je (pre)malo; raje se smejimo na tuj račun (zdravimo druge) kot na svoj (kot sebe). Na sploh pa ne ljubimo preveč ne zdravil ne zdravnikov, bolezen bi pa najraje kar skrili (zamolčali).

Zlatoustova pratika ima po svoji »injekcijski dozi«, bi rekli dokajšnjo zdravilno moč, dokler se organizem ne privadi zdravila. Do tu je učinek še

koristen; onkraj je nesmiselna še tako velika »doza«. Mało »takih«, malo »druganih« bolnikov pozna Torkarjevo Zlatoustova pratika, nihče ni pač enako (močno) bolan (ali zdrav). In tudi zdravilo ni vedno najboljše (kot vsako pokvarljivo blago). Tako se krogotok zdravila, bolni in bolnikov vrti v zmernem ritmu, kot ga zajemajo Obrobljeni dnevi dvainpetdesetih tednov. V karikiranju nekaterih lastnosti našega človeka prepoznava njegovo zgodovinsko prabit, razvoj in cilj, njegovo vsebino in bistvo. Kot da bi se staro, že znano, le preobleklo v novo, na zunaj drugačno, v jedru konstantno in skoroda dedno. Torkar operira z novimi »izmi« in arzenalom trenutno aktualnega izraza v formah prastarega namena in pomena. Vse novo izvira iz starega, bistvo je isto, okras drugačen. Danes je taka (moda), včeraj je bila drugačna, jutri bo nova. To je pač pratika: vsako leto nova, a vendar v mnogočem enaka. Vse se obrača in povrača.

Zlatoustova pratika je eden izmed opaznih avtorskih satiričnih posegov v naš kulturniški in družbeni vsakdan. Iz splošnega satirično-kritičnega zarisa se spušča v prepoznane konkretne njivice kulturniških zdrah, sicer velikih, a vendarle ne tako pomebnih, da bi jih ne zmožl preboleti tudi Pratikin čas.

Marijan Zlobec

SPREHOD PO JUGOSLOVANSKIH IN TUJIH REVIJAH

Sprehod začenjamo pri beograjski Književni reči. Na uredništvo sta prišli dve številki. Prva, še novembrska, objavlja odprto pismo Dimitrija Rupla Tonetu Pavčku okrog usode Nove revije. Književna reč ne objavlja tudi

Pavčkovega odgovora, vendar je predlanskim natisnila izjavo šestdeseterice podpisnikov pobude za izdajanje novega slovenskega slovstvenega časopisa. Denis Poniž pod naslovom *Roman o petdesetih letih* ocenjuje Rožančev roman *Metulj*, v katerem se pisatelj ozira v leta od svojega prihoda iz zapora do znanih zapletov, ki so sledili uprizoritvi njegove drame *Topla greda*. Književna reč objavlja tudi krajše besedilo Eliasa Conettija *Masa z nadnaslovom Masa in sila*. Med drugim so v tej številki ob-

(*Igor Torkar, Zlatoustova pratika, Medzaložniška zbirka Zepna knjiga, Mladinska knjiga, Ljubljana 1981, opremil Cveto Jeraša, str. 208)